

**БІЙЦІ ПЕРЕДНЬОГО КРАЮ –
ЖУРНАЛІСТИ
МУРОВАНОКУРИЛОВЕЧЧИНИ
У ЛИХОЛІТТЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ**

Бійці переднього краю. Саме так кажуть про журналістів – людей чесних і самовідданих, креативних і сміливих, неспокоїного серця і твердої волі, одержимих творчістю і служінням суспільству, які принципово відстоюють громадянську позицію, інтереси держави, народу, непохитно стоять на варті демократії, правди, бо ж переконані, що засоби масової інформації покликані називати героїв – героями, подвиг – подвигом, зраду – зрадою, брехню – брехнею, злочин – злочином. Це – люди нелегкої професії, котра за рівнем небезпеки поступається хіба що праці шахтаря. Трагічні події на Євромайдані, у зоні АТО зайвий раз підтверджують це.

Правдиве слово журналіста мало свою вартісність в усі часи. Без нього суспільство просто не могло б жити...

Не стали винятком й майстри пера, на долю яких випав трагізм Другої світової війни. Серед учасників бойових дій (фронтовиків, народних месників, членів патріотичного та націоналістичного підпілля), героїчних працівників тилу були десятки журналістів-вінничан. У драматичний період вітчизняної історії вони всі, як один, стали на захист рідної Батьківщини, проливали кров, жертвували життям в ім'я її цілісності, свободи й незалежності.

Зрозуміло, найбільшої поваги заслуговують мас-медійники-фронтовики, імена яких по-праву вписані в когорту слави, в тому числі й мурованокурилівчани.

Серед них **Іван Васильович Гуменюк**.

Народився у с. Кривохижинцях Мурованокуриловецько-

го району. З початком війни він, колишній секретар мурованокуриловецької газети, а згодом секретар райкому комсомолу, прибув у 15-й стрілецький полк 2-ї ударної армії ще необстріляним бійцем. Проходити школу військового мистецтва доводилось у запеклих боях під час прориву блокованого фашистами Ленінграда. Про хоробрість молодого подолянина повідують 3 ратних ордени і 20 медалей.

Це про нього так тепло і щиро писали його колеги:

«...Місто задихалося у фашистському кільці, але не здавалось. Ситуацію значно полегшували активні дії військових частин Волховського фронту, в складі яких і воював молодший лейтенант Іван Гуменюк.

Війна – то найважча робота. І винести її міг тільки той, хто мав гарт фізичний і моральний. Сільському хлопцеві з села Кривохижинців до труднощів не звикати. І в боях, де важче, де фашисти готували для радянських підрозділів саме пекло, виручали мудрість, сміливість, вміння діяти в екстремальних ситуаціях. Навіть в безвиході знаходив вихід, рятуючи своїх бійців, а ворогові наносив раптові удари. Так було в нерівному бою, коли полк оточили гітлерівці. Іван Гуменюк повів зраних і виснажених бійців в атаку на лівому фланзі і завдав удару ворогові з тилу, виручивши весь полк.

Тож полковий комісар Шавронський називав Івана Гуменюка невловимим снайпером удачі, лезом ножа для фашистів. А командир майор Барабаш посилав молодого офіцера туди, де і танк не пройде, бо добре знав, що не підведе. Як секретар партбюро підрозділу молодший лейтенант, а згодом капітан Іван Гуменюк ходив на завдання з молодими солдатами, вчив їх обережності і терпіння у розвідці.

А ось сам не вберігся. Уже коли кільце блокади було прорване, фашистів відкинуто від Ладозького озера на південь, бої ставали ще запеклішими... В одному з них 20 лютого 1943-го під Синявіним був важко поранений осколком снаряда. Думає, і світу не бачитиме, але друге око вдалося

зберегти.

Після госпіталю працював на радіостанції ім. Шевченка, згодом закінчив центральні газетні курси в Москві, здобув вищу освіту, працював з відомим гумористом Федором Макивчуком в «Молоді України». А коли постало питання, хто очолить найважчий корпункт газети в західних областях України, запропонували Івана Гуменюка.

Вже, було, й погодився. Але ж батько хворий лежав у рідних Кривохижинцях. Завітав на день-два в село. Серце щеміло у воїна: як полишити старенького? А тут секретар райкому партії нагодився – ідею подав: нам, Іване, потрібен редактор районки, підеш?..

Так Іван Гуменюк, колишній комсомольський секретар і бойовий офіцер став редактором мурованокуриловецької газети. А буквально через кілька років йому запропонували більш солідне видання – моголів-подільську «Наддністрянську правду», яку редагував упродовж 30-и років» [1].

Його гордість – не лише виховані ним майстри пера, але й син Борис – ректор дипломатичної академії...

18 вересня 2012 р. обласна організація Національної спілки журналістів України, учні Івана Васильовича за фінансової підтримки докторанта Інституту журналістики Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка Ігоря Паримського встановила на будинку в Могилеві-Подільському, де він мешкав, меморіальну дошку.

Зрозуміло, пам'ятають про Івана Васильовича й в його рідних Кривохижинцях.

Дмитро Максимович Прикордонний. Народився в с. Михайлівці Мурованокуриловецького району. В 1934 р. у Харкові закінчив курси журналістики. Працював літпрацівником районної газети в Умані, а пізніше редактором районної газети у Лисянці (Черкащина), кореспондентом Радіо-телеграфного агенства (РАТАУ) Української РСР. У травні 1941 р. очолив редакційний колектив ілюстрованого журналу

«Україна», а з липня того ж року – учасник Другої світової війни. Воював на Південному та Північно-Кавказькому фронтах. Редактор армійської газети «Вперед, за Родину!».

В 1945 р. в званні майора – редактор газети Київського військового округу «Ленинское знамя».

Після війни працював заступником, відповідальним редактором газети «Радянська Україна», з другої половини 1950-х років – відповідальним редактором Кримської обласної газети «Радянський Крим», кореспондентом журналу «Огонек».

У 1970-х роках – головний редактор сценарно-редакційної колегії Держкіно УРСР.

29 жовтня 1980 р. відійшов у Вічність [2].

Учасником бойових дій з травня 1944 року до вікопомного травня 1945-го був **Олександр Романович Зімбельман**. На фронті виконував обов'язки начальника радіостанції артилерійського полку окремого батальйону зв'язку, по завершенню війни – працював кореспондентом мурованокуріловецької райгазети [3, с. 18].

Чимало журналістів боролись у лавах народних месників. Пристрасним і таким потрібним було їхнє слово! Майже в усіх партизанських загонах передруковувались або переписувались від руки передані по радіо чи одержані з радянського тилу листівки, зокрема, «Вісті з Радянської Батьківщини», повідомлення Радянського Інформаційного Бюро, передові статті «Правды», республіканської газети «Радянська Україна» та ін. Ці документи були основними матеріалами для проведення політичної роботи в тилу ворога. Листівки та партизанські газети, які готували вчорашні працівники засобів масової інформації, розповідали населенню про небезпеку, що нависла над Вітчизною, і закликали до нещадної боротьби проти ворога, про життя Батьківщини, про те, як в далекому тилу радянські люди кували зброю для перемоги.

Розповідаючи про все це, партизанська і радянська пре-

са робили справу великої політичної ваги [4]. Вона була важливим фактором мобілізації значних сил населення України на боротьбу проти німецько-фашистських загарбників, сприяла згуртуванню людей, їх інформованості про події, піднесенню морального духу і віри в перемогу над загарбниками. Обнадійливе слово з «Великої землі» допомагало вижити, вистояти у вкрай непростій ситуації.

Уродженець Мурованих Курилівців **Яків Борисович Давидзон** у роки війни був партизанським фотокореспондентом газети «За Радянську Україну».

Із перших днів віроломного нападу гітлерівської Німеччини на СРСР воював у складі 169-ї стрілецької дивізії, а згодом зарахований кореспондентом газети «За Радянську Україну», яку редагував полковий комісар Микола Бажан, а членами редколегії були Олександр Корнійчук та Ванда Василевська.

В 1942 році перекинутий у ворожий тил. Перебував у з'єднанні Миколи Попудренка, згодом у з'єднаннях Олексія Федорова та Сидора Ковпака. Створив справжній фотолітопис партизанського руху в Україні, відобразивши у численних власноруч зроблених фотосвітлинах унікальні портрети визначних українських партизанів, побут та участь народних месників у бойових операціях.

Нагороджений орденами Червоного Прапора, Вітчизняної війни II ступеня, медаллю «Партизану Великої Вітчизняної війни» I ступеня.

Після війни майже півстоліття працював фотокореспондентом у редакції газети «Радянська Україна» (з 1991 р. – «Демократична Україна»). Працював на совість. За проявлене працелюбство і творчий талант удостоєний почесних звань «Заслужений журналіст України», «Заслужений працівник культури України», лауреат Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка [5, с. 93].

Із «Великої землі» доносив слово правди **Сергій Івано-**

вич Карпанюк.

Народився в с. Вінож Мурованоктуриловецького району. До війни закінчив чотири курси історичного факультету Вінницького педагогічного інституту. Працював редактором газети «Молодий більшовик» (1940 – 1941). Під час війни: зав. відділом партійного життя газети «Дагестанська правда» (1942 – 1943), заступник редактора цього часопису (1943). Після Перемоги: редактор газети «Зірка» (1943 – 1944), зав. сектором інформації ЦК ЛКСМУ (1944), власкор газети «Радянська Україна» у Вінницькій області (1945 – 1947), завідуючий відділом соціалістичного будівництва «Вінницької правди» [6, с. 91].

Своєю мужністю, героїзмом, безкомпромісністю на полі бою та ідеологічному фронті вони, як і багато їхніх колег, внесли особистий внесок у вікопомну Перемогу.

Джерела та література:

1. *Володимир Теклюк*. Плин часу гортає сторінки його життя / Володимир Теклюк // Сільські вісті Вінниччини. – 2002. – 28 грудня.

2. https://uk.wikipedia.org/wiki/Прикордонний_Дмитро_Максимович

3. Переможці. Учасники бойових дій Другої світової і Великої Вітчизняної воєн, які померли в повоєнний період або проживають на території області. Вінницька область. Т. 5: Мурованоктуриловецький район, Немирівський район, Оратівський район / Обл. редколегія: Спіридонова Л. М. (гол.), Нешик С. С. (заст. гол.), Харчук В. Є. (відп. секретар), Бранько Я. А., Василюк С. М., Гальчак С. Д. та ін. – Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2011. – 704 с.

4. *Горевалов С. І., Богуславський О. В., Романишин Ю. А.* Військова преса України / С. І. Горевалов, О. В. Богуславський, Ю. А. Романишин. – Запоріжжя, 2004. – С. 257.

5. *Сергій Гальчак*. Словом і багнетом: журналісти Вінниччини у Другій світовій війні / Сергій Гальчак / 3-є вид., доповн., переробл. – Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2016. – 136 с.

6. *Вінниччина журналістська* / Автор-упорядник В. Лисенко. – Вінниця, 2010. – 318 с.

Володимир КОЛЕСНИК

ВОЛОДИМИР ЛИСЕНКО – ЛІТОПИСЕЦЬ ЖУРНАЛІСТИКИ ВІННИЧЧИНИ

*«Скромність є матір'ю великих діянь»
(Оноре де Бальзак).*

Мабуть, не знайдеться на всій Україні другої такої книги, де про журналістів всієї області і працюючих нині, і тих, хто відійшов у вічність, було б написано так гарно, з таким теплом, сердечністю і любов'ю. Ця книга – громадсько-популярний довідник «Вінниччина журналістська» – плід багаторічної роботи Володимира Григоровича Лисенка, який майже 20 років працював відповідальним секретарем, а потім головою Вінницької обласної організації Національної спілки журналістів України.

Він народився 18 червня 1939 року в смт Муровані Курилівці, навчався у місцевій середній школі. Про його родину відомо дуже мало. Рідних братів і сестер у нього не було. Його батько служив у міліції в Чернігівській області, а перед війною переїхав у Муровані Курилівці, де й одружився на колгоспниці Ганні. Він одним з перших був призваний на фронт, звідки не повернувся, пропав безвісти на полях Вітчизняної війни. Погорювавши над страшною звісткою про